

HØRINGSNOTAT

Utkast til endringer i forskrift 26. november 2014 nr. 1467 om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør

Utsendt: 3. mai 2016
Høringsfrist: 14. juni 2016

1. Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet sender med dette på høring et utkast til forskrift om endringer i forskrift om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør.

Forskrift om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør ble fastsatt 26. november 2014 (nr. 1467) i forbindelse med uførereformen 1. januar 2015. Forskriften gir utfyllende bestemmelser om reduksjon av uførepensjonen, herunder hvilke inntekter som ikke skal føre til reduksjon, og om etteroppgjør når det er utbetalt for lite eller for mye pensjon. Etteroppgjøret gjennomføres etter at ligningen for det enkelte år foreligger. Departementet viser til at det i forbindelse med høringen av forskriften i sin tid kom innspill om at forskriften bør inneholde flere utfyllende bestemmelser, blant annet under henvisning til tilsvarende regler som er gitt på folketrygdens område i forskrift 5. desember 2014 nr. 1602 om uføretrygd i folketrygden, kapittel 2–4. Forskriften ble likevel fastsatt stort sett i tråd med høringsutkastet, da det var for knapp tid til nærmere vurdering av innspillene og en eventuell ny høringsrunde i forkant av uførereformen.

Departementet viser til at innspillene for en stor del gjelder etteroppgjøret. Det første etteroppgjøret i henhold til nye bestemmelser skal gjennomføres høsten 2016, det vil si for kalenderåret 2015. Forslagene i høringsnotatet her kan til en viss grad sies å være rettet særlig inn mot etteroppgjøret for 2015. Nettopp fordi dette er det første etteroppgjøret etter uførereformen, vil det kunne gi noen uventede og utilsiktede utfall.

Som et ledd i gjennomgangen av endringsforslagene har departementet hatt dialog med tjenstepensjonsleverandørene, både med hensyn til konkrete punkter og på mer generelt grunnlag. I etterkant av dette har Statens pensjonskasse og Kommunal Landspensjonskasse i felles henvendelse bedt om at det vurderes særskilte regler om feriepenge og inntektsgrensen.

Utkast til endringsforskrift er tatt inn i punkt 6 i notatet.

2. Bakgrunn

I forbindelse med at uførepensjon fra folketrygden ble lagt om til uføretrygd fra 1. januar 2015 ble det også iverksatt ny uførepensjonsordning i offentlig tjenstepensjon (netto-ordning). Det ble i blant annet lov om Statens pensjonskasse også gitt nye regler om reduksjon av uførepensjon på grunn av arbeidsinntekt og om etteroppgjør, jf. §§ 29 og 30. Utfyllende regler om dette er som nevnt gitt i forskrift 26. november 2014 nr. 1467 om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør. Reglene om uførepensjon fra offentlig tjenstepensjon, herunder inntektsprøvingsreglene, ble i forbindelse med uførereformen i større grad enn tidligere harmonisert med folketrygdens regler. Forslagene til forskriftsendringer som nå sendes på høring, har i hovedsak sin bakgrunn i innspill fra tjenstepensjonsleverandørene om en harmonisering også av de utfyllende reglene på dette området.

Når uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen innvilges, fastsettes det en *inntektsgrense*. Inntektsgrensen tilsvarer i utgangspunktet den inntekten den uføre er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten. Dersom den uføre også har uføretrygd fra folketrygden, tillegges

inntektsgrensen et beløp svarende til 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår ("fribeløp"), 36 027 kroner per 1. mai 2015. For personer som ikke har uføretrygd ved siden av uførepensjonen, det vil si når uføregraden er under 50 prosent, eller når det ytes arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden, blir det altså ikke tillagt et slik beløp. Dersom framtidig arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) overstiger inntektsgrensen, skal uførepensjonen reduseres. Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget. Det utbetales ikke pensjon når arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, gjerne omtalt som "80 prosent-regelen".

Når ligningen for det enkelte kalenderår foreligger om høsten året etter, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt pensjon kan inndrives uten hensyn til skyld, og avregnes ved å trekke i framtidige utbetalinger av uførepensjon og alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen. Etterbetaling av for lite utbetalt uførepensjon kan unnlates hvis beløpet er mindre enn 25 prosent av rettsgebyret, mens tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon kan unnlates hvis beløpet er mindre enn ett rettsgebyr (1 025 kroner per 1.1.2016).

3. Nærmere om de enkelte endringsforslagene

3.1 Unntak fra bestemmelsen om at det ikke utbetales uførepensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet

Uførepensjon utbetales som nevnt ikke når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. Dette følger av blant annet lov om Statens pensjonskasse § 29 femte ledd, i tråd med en tilsvarende bestemmelse for uføretrygd fra folketrygden. Virkningen av "80 prosent-regelen" vil være noe forskjellig i disse ordningene på grunn av ulike inngangsvilkår. Offentlig tjenstepensjonsordning kan innvilge uførepensjon når inntektsevnen er nedsatt med minst 20 prosent, mens dette inngangsvilkåret er 50 prosent når det gjelder uføretrygd fra folketrygden. Personer med delvis uførepensjon bare fra offentlig tjenstepensjonsordning, det vil si når inntektsevnen er nedsatt med mindre enn 50 prosent, vil raskt kunne bli rammet av 80 prosent-regelen. For eksempel vil en person med 20 prosent uførepensjon og 80 prosent stilling i realiteten ikke kunne tjene en krone utover inntekten fra reststillingen før utbetaling av uførepensjonen skal stanses.

Departementet ser at 80 prosent-regelen i enkelte situasjoner kan gi urimelige resultater. For eksempel kan en delvis ufør i begynnelsen av året ikke ha inntekt eller ha inntekt under inntektsgrensen, for så å bli helt arbeidsfør og begynne igjen i full jobb. Pensjonen skal selvsagt stanse fra det tidspunktet vedkommende er tilbake i full jobb. Dersom arbeidsforsøket fører til at samlet arbeidsinntekt i kalenderåret overstiger 80 prosent av tidligere inntekt, innebærer gjeldende regler at det ikke foreligger rett til å få utbetalt uførepensjon, selv ikke i tidsrommet før arbeidsforsøket startet. Følgelig skal all uførepensjon man har mottatt fram til arbeidsforsøket startet, kreves tilbakebetalt i etteroppgjøret. Det vil kunne oppleves urimelig at personer som fortløpende har gitt korrekte opplysninger om inntekt, og som har fått

uførepensjonen stoppet når man forsøker seg i full jobb, må tilbakebetale all uførepensjon som har kommet til utbetaling.

Tilsvarende vil en enkeltstående ekstravakt eller lignende kunne føre til at samlet arbeidsinntekt overstiger 80 prosent av tidligere inntekt på årsbasis. Dette gjelder spesielt for lave uføregrader, der inntektsgrensen i utgangspunktet ligger nær opp til 80 prosent av tidligere inntekt. Selv en marginal ekstrainntekt vil da kunne føre til at arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt på årsbasis, og utbetalingen av uførepensjonen skal stanse. Dersom dette avdekkes først i forbindelse med etteroppgjøret året etter, skal all utbetalt uførepensjon for foregående år kreves tilbakebetalt. Selv om uførepensjonen stanses fra samme tidspunkt som ekstrainntekten oppstår, så skal altså all uførepensjon utbetalt i samme kalenderår fram til dette tidspunktet kreves tilbake.

Departementet foreslår to unntaksbestemmelser som innebærer at det kan gjøres unntak fra 80 prosent-regelen. Den første unntaksbestemmelsen gjelder tilfeller hvor inntekten ikke overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet i begynnelsen av året men hvor inntekten siste del av kalenderåret gjør at samlet inntekt på årsbasis overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. Den andre unntaksbestemmelsen gjelder tilfeller hvor for eksempel en ekstravakt gjør at samlet inntekt på årsbasis overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, og den økte inntekten ikke skyldes varig, økt arbeidsevne.

Vi presiserer at unntaksbestemmelsene gjelder tilbakebetalingskrav som skyldes at det er utbetalt for mye uførepensjon fordi 80 prosent-regelen slår inn. Forslaget til unntaksbestemmelsene i punkt 3.1.1 og 3.1.2 nedenfor får med andre ord ikke virkning for tilbakebetalingskrav etter de ordinære reglene om reduksjon av uførepensjon på grunn av inntekt, jf. blant annet lov om Statens pensjonskasse § 29 første og andre ledd.

Det kan være utfordrende å utforme treffsikre og målrettede unntaksbestemmelser for slike tilfeller. Departementet ber derfor spesielt om innspill til alternative løsninger.

Departementet foreslår for øvrig at "80 prosent-regelen" defineres i forskriften og viser til utkastet til endringsforskrift § 2 ny bokstav e).

3.1.1 Den uføre hadde ikke inntekt eller hadde inntekt under 80 prosent av samlet inntekt før uførhet i begynnelsen av året og får senere så høy inntekt at utbetaling av uførepensjonen stanser

Forskrift 5. desember 2014 nr. 1602 om uføretrygd fra folketrygden har en bestemmelse om at tilbakekreving av for mye utbetalt uføretrygd kan unnlates når den uføre ikke har hatt inntekt eller har hatt inntekt under inntektsgrensen i begynnelsen av kalenderåret, og vedkommende senere får så høy inntekt at utbetalingen av uføretrygd stopper helt, jf. § 4-1 fjerde ledd. I slike tilfeller kan det ved etteroppgjøret vise seg at inntekten i foregående kalenderår som helhet har oversteget 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, og all utbetalt uførepensjon skal i utgangspunktet kreves tilbakebetalt. Etter forskriftsbestemmelsen kan altså Arbeids- og velferdsetaten unnlate å kreve tilbake det som er for mye utbetalt det året.

Unntaksbestemmelsen forutsetter at det er tale om enkeltstående arbeidsforsøk, og at det ikke inntreffer år etter år.

Etter departementets vurdering kan det også for uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning være rimelig at et tilbakebetalingskrav begrenses i slike situasjoner, det vil si at det kan gjøres unntak fra 80 prosent-regelen. Departementet foreslår imidlertid at bestemmelsen justeres slik at det går klart fram at unntaket fra 80 prosent-regelen bare skal gjelde for de månedene der inntekten i det aktuelle kalenderåret faktisk har vært under 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. En kan tenke seg tilfeller der vedkommende til å begynne med i kalenderåret ikke hadde inntekt eller hadde inntekt under inntektsgrensen, men deretter får inntekt som overstiger inntektsgrensen, for så til slutt å komme tilbake i full jobb, slik at uførepensjonen skal stanses. I det mellomliggende tidsrommet der inntekten faktisk har oversteget inntektsgrensen, skal pensjonen reduseres etter de vanlige inntektsprøvningsreglene og eventuelt for mye utbetalt pensjon skal kreves tilbake, med mindre pensjonen har vært korrekt redusert i tidsrommet. Dette betyr at de vanlige avkortingsreglene ikke settes til side, selv om det gis regler som begrenser et tilbakebetalingskrav som skyldes 80 prosent-regelen.

Departementet vil presisere at unntaksbestemmelsen ikke skal kunne gjøres gjeldende hvis situasjonen oppstår år etter år. For den enkelte uførepensjonist vil bestemmelsen dermed være begrenset til å kunne avhjelpe i et engangstilfelle.

En slik bestemmelse kan være krevende å administrere og innebære manuell og dels skjønnsmessig saksbehandling. Etter departementets syn er det likevel hensiktsmessig at det også på dette punkt er tilnærmet samme regel i offentlig tjenstepensjon som i folketrygden. Etteroppgjøret vil dermed i slike tilfeller i utgangspunktet falle likt ut for den som også har uføretrygd i folketrygden.

Det vises til utkastet til endringsforskrift, ny § 6 første ledd.

3.1.2. Den uføre har i kalenderåret hatt inntekt som overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, men der dette ikke skyldes varig økt arbeidsevne

Som nevnt vil personer med delvis uførepensjon bare fra offentlig tjenstepensjonsordning, det vil si når inntektsevnen er nedsatt med mindre enn 50 prosent, raskt kunne bli rammet av 80 prosent-regelen. Dette gjelder særlig dem med uførepensjon på 20 prosent eller litt over. For eksempel kan en sykepleier som er 20 prosent ufør, og som fortsatt er i 80 prosent stilling, ta en enkeltstående ekstravakt eller to gjennom året.

Selv om slik ekstraintekt ikke representerer en varig økt arbeidsevne, skal uførepensjonen stanses fra samme tidspunkt, og all uførepensjon som til da er utbetalt i samme kalenderår skal kreves tilbakebetalt i etteroppgjøret. Dersom ekstraintekten ikke avklares før etteroppgjøret og uførepensjonen er betalt ut i hele kalenderåret, skal 12 måneders utbetaling av uførepensjon kreves tilbakebetalt i etteroppgjøret. I og med at uføre med lave uføregrader har hele ytelsen utbetalt fra tjenstepensjonsordningen, vil kravet i etteroppgjøret dermed kunne bli relativt stort. Det er grunn til å tro at for mye utbetalt uførepensjon i slike tilfeller neppe skyldes bevisst feilinformasjon fra den uføres side.

Departementet foreslår at det også gis en bestemmelse om unntak fra 80 prosent-regelen i slike tilfeller og har vurdert to ulike utforminger av en slik unntaksbestemmelse:

- a) Tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon pga. 80 prosent-regelen kan begrenses til de månedene der vedkommende faktisk har hatt inntekt som overstiger 80 prosent grensen.
- b) Tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon pga. 80 prosent-regelen kan unntas dersom inntekten på årsbasis ikke overstiger inntektsgrensen med mer enn 0,1 G.

Det er etter departementets syn rimelig at en unntaksbestemmelse får virkning for alle som ikke har uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger. Heller ikke for slike tilfeller betyr unntaksbestemmelsen at de vanlige reduksjonsreglene settes til side. Unntaket innebærer bare begrensninger i et tilbakebetalingskrav som skyldes 80 prosent-regelen. I alternativ b) skal altså også den inntekten som overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet føre til reduksjon av uførepensjonen, etter de ordinære avkortingsreglene.

Det presiseres at forslaget til unntaksbestemmelse ikke er ment å være begrenset til en tilbakekrevingssituasjon, det vil si når det avdekkes i etteroppgjøret at 80 prosent-grensen er overskredet. Bestemmelsen vil også få virkning i de tilfellene den delvis uføre i forkant melder fra om ekstraintekt en måned. Utfallet i en slik sak kan ikke være avhengig av om vedkommende har meldt fra i forkant eller ikke.

Alternativ a) innebærer at uførepensjonen ikke skal utbetales de månedene inntekten overstiger 1/12 av 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, men avkortes etter vanlige avkortingsregler de øvrige månedene.

Alternativ b) innebærer at det ses bort fra 80 prosent-regelen for hele året dersom inntekt på årsbasis ikke overstiger inntektsgrensen med mer enn 0,1 G. Det skal følgelig utbetales uførepensjon selv i de månedene hvor inntekten overstiger 80 prosent-grensen, men inntektsøkningen skal føre til redusert utbetaling etter de ordinære avkortingsreglene. Alternativ b) innebærer at det primært er tilfeller hvor inntektsgrensen ligger nær 80 prosent-grensen som unntaket vil få effekt for. Personer med uføregrader en del høyere enn 20 prosent, vil måtte overstige inntektsgrensen med mer enn 0,1 G før 80 prosent-grensen overstiges. Unntaksbestemmelsen med dette alternativet er derfor særlig innrettet mot personer med uføregrader nær 20 prosent.

Departementet ser at særlig forslag a) vil kunne være administrativt utfordrende, men mener at det er rimelig at det gis adgang til å gjøre unntak fra 80 prosent-regelen i slike tilfeller. Det antas at problemstillingen særlig vil gjelde etteroppgjøret for 2015, i lys av den relativt korte tiden uførereformen har virket.

Departementet vil for øvrig presisere at unntaksbestemmelsen ikke skal kunne gjøres gjeldende hvis en lignende situasjonen oppstår år etter år. For den enkelte delvis uføre vil bestemmelsen dermed være begrenset til å kunne avhjelpe i et engangstilfelle. Det er forutsatt at økt inntekt ikke reflekterer varig, økt inntektsevne, og da sier det seg selv at en ikke kan påberope seg unntaksbestemmelsen ved for eksempel gjentatte ekstravakter hver sommer. I et slik tilfelle må

en legge til grunn at en person som i utgangspunktet har 20 prosent uførepensjon, neppe har fått inntektsevnen redusert med så mye som 20 prosent.

Det vises til utkastet til endringsforskrift, ny § 6 andre ledd, med to alternative utforminger.

3.2 Særlige regler for etteroppgjør når den uføre er død

Forskrift om uføretrygd fra folketrygden har en bestemmelse om etteroppgjør i de tilfellene den uføre har avgått ved døden, jf. § 4-1 sjette ledd, som lyder:

«Dersom den uføretrygdede døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, skal det ikke gjennomføres etteroppgjør. Dersom dødsfallet er senere enn det året etteroppgjøret gjelder for, skal tilbakekreving unnlates, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene.»

I slike situasjoner er det normalt at et dødsbo trer inn i den avdødes forpliktelser, og det kan stilles spørsmålstegn ved nødvendigheten av en slik bestemmelse. På den ene siden er det spilt inn at tilbakekreving av for mye utbetalt pensjon fra et dødsbo ofte er en tidkrevende prosess, mens det på den annen side er gitt uttrykk for at det prinsipielt vil være feil å unnlate tilbakekreving i slike tilfeller. Departementet foreslår at det gis en tilsvarende bestemmelse for offentlig tjenstepensjon, men at den utformes som en kan-bestemmelse.

Det vises til utkastet til endringsforskrift, § 5 nytt femte ledd.

3.3 Etteroppgjør når det er klaget over ligningen

Det følger av forskrift om uføretrygd fra folketrygden § 4-1 niende ledd at etteroppgjør ikke kan utsettes som følge av klage over ligningen. Det er spilt inn at de utfyllende reglene for offentlig tjenstepensjon også bør ha en bestemmelse om dette. Departementet viser til en tilsvarende presisering når det gjelder AFP og etteroppgjør i forskriften om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjons-givende inntekt).

Etter departementets vurdering kan det være fornuftig å ta inn en tilsvarende bestemmelse når det gjelder uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning.

Det vises til utkastet til endringsforskrift, § 5 nytt sjette ledd.

3.4 Endring av inntektsgrensen

I forskrift om uføretrygd fra folketrygden § 2-3 er det gitt en bestemmelse om endring av inntekt før uførhet og inntekt etter uførhet (inntektsgrensen):

«Arbeidstaker med gradert uføretrygd kan få fastsatt ny inntekt før og etter uførhet. Endringen av inntekt før og etter uførhet forutsetter at arbeidstakeren har hatt en inntektsøkning som er høyere enn reguleringen av grunnbeløpet uten at stillingsandelen er økt. Personen må selv be om å få endret inntekt før og etter uførhet og dokumentere inntektsøkningen.»

Begrunnelsen for denne bestemmelsen er at det skal være mulig for delvis uføre å gjøre karriere i en deltidsstilling basert på den "friske" delen på samme måte som personer uten uføretrygd.

Inntekten i reststillingen vil kunne endres forholdsmessig mye, og den delvis uføre vil få en ny normal årsinntekt. Oppreguleringen av inntektsgrensen i takt med grunnbeløpet vil i mange tilfeller sikre en viss buffer for karriereutvikling i deltidsstillingen, men ikke i alle tilfeller. Etter departementets vurdering kan det oppleves urimelig at et medlem som er delvis ufør skal få redusert uførepensjonen etter hovedregelen når stillingsprosenten i medlemspliktig stilling er uendret, det vil si i de tilfellene en inntektsøkning ikke reflekterer økt arbeidsevne. Dette vil særlig gjelde delvis uføre med lave uføregrader som fortsatt har en høy, "frisk" stillingsandel. Departementet foreslår at det gis en bestemmelse om at inntektsgrensen skal endres i slike tilfeller, på samme måte som i folketrygden. Det kan hevdes at en slik bestemmelse vil ha administrative konsekvenser for tjenstepensjonsleverandørene, men departementet viser til at den enkelte selv må be om å få endret inntektsgrensen, og at vedkommende dokumenterer inntektsøkningen.

Det vises til utkastet til endringsforskrift ny § 3b.

3.5 Medregning av feriepenger i inntektsgrensen

3.5.1 Generelt

Uførepensjon skal som nevnt reduseres hvis den faktiske inntekten overstiger inntektsgrensen, noe som senest vil bli avdekket i forbindelse med etteroppgjøret for det enkelte kalenderår. Det er viktig at inntektsgrensen blir satt mest mulig riktig i utgangspunktet. På vanlig måte tjenes det opp feriepenger av den arbeidsinntekten en ufør har ved siden av pensjonen, og feriepengene er også pensjongivende inntekt. Det må derfor tas høyde for feriepenger når inntektsgrensen blir fastsatt. I motsatt fall vil det bli inkonsistens mellom inntektsgrensen og den inntekten som vil framkomme når ligningen for foregående år foreligger, og som skal inngå i etteroppgjøret.

Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal Landspensjonskasse (KLP) har gitt uttrykk for at det vil være store administrative utfordringer med å etterleve dette. Tradisjonelt forholder tjenstepensjonsordningene seg til den faste lønnsinntekten den uføre har i et nytt arbeidsforhold eller fra den delvise stillingen en delvis ufør har ved siden av uførepensjonen. Feriepenger er i utgangspunktet dermed en ukjent verdi for tjenstepensjonsordningene. I felles brev fra SPK og KLP 2. desember 2015 er det blant annet anført at det ved fastsetting av inntektsgrensen benyttes inntekt som innrapporteres fra offentlig arbeidsgiver, supplert med eventuell inntekt fra privat sektor oppgitt av medlemmet selv. Problemstillingen med hensyn til feriepenger skyldes at den faste lønnen som arbeidsgivere innrapporterer, ikke tar høyde for feriepengetillegget. Årlig faktisk inntekt er dermed noe høyere enn regulativlønnen.

SPK og KLP har innrettet saksbehandlingsrutinene på grunnlag av de inntekter som arbeidsgiver innrapporterer. Dersom arbeidsgiver også skulle innrapportere feriepenger, må rapporteringssystemet endres, noe som vil innebære en stor og krevende omlegging. SPK og KLP har videre påpekt at de ikke har tatt høyde for å kunne gjennomføre etteroppgjør som ikke kan foretas etter objektive standarder. En regel om hvordan "feriepengetillegget" skal fastsettes vil etter deres mening være en forutsetning for dette. Ordningene foreslår en løsning der feriepengene bakes inn i de inntektsopplysningene som er innrapportert, ved at det gis et sjablongmessig tillegg på 1,3 prosent. Utgangspunktet for denne prosentsatsen er beregningen av

feriepenger med 12 prosent av årslønnen multiplisert med 10,85 (antall måneder med lønn) og dividert med 12. SPK og KLP har opplyst at med denne framgangsmåten vil alle som er under statlig og kommunalt tariffområde få stipulert feriepengene korrekt, og fremholder at en bestemmelse om dette bør tas inn i forskriften.

Alternativet til et slikt sjablongmessig "feriepengetillegg", er at tjenestepensjonsleverandøren tar høyde for feriepenger ved å innhente konkrete opplysninger fra den enkelte pensjonist når inntektsgrensen fastsettes i hvert enkelt tilfelle. Dette vil by på administrative utfordringer, men kan være et alternativ, spesielt for de mindre tjenestepensjonsleverandørene.

Etter departementets vurdering synes forslaget fra SPK og KLP til løsning på feriepenge-spørsmålet, med et tillegg på 1,3 prosent, å gi et riktig nivå på inntektsgrensen i de fleste tilfellene, i alle fall når det gjelder uføre som er under statlig og kommunalt tariffområde. Forslaget innebærer også en administrativ forenkling, som særlig vil ha betydning for de store ordningene innenfor offentlig tjenestepensjon. Dette er løsning som det er viktig å få på plass nå, men det kan senere vise seg å være mulig å legge til rette for administrative løsninger der faktiske feriepenger legges til grunn, slik det er lagt opp til i NAV. Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse i forskriften som gir adgang til å fastsette sjablongmessig "feriepengetillegg". Bestemmelsen utformes som en kan-bestemmelse.

Det vises til utkastet til endringsforskrift § 2 bokstav d.

3.5.2 Nærmere om etteroppgjøret for 2015

Kalenderåret 2015 er det første året det skal foretas etteroppgjør for etter uførereformen. Etteroppgjøret skal gjennomføres når ligningen for 2015 foreligger høsten 2016. Det skal da kontrolleres om det er avvik mellom den inntekten den uføre faktisk har hatt i 2015 (inkludert feriepenger) og den inntektsgrensen som i sin tid ble fastsatt for den enkelte. Personer som hadde uførepensjon før uførereformen, fikk ved konverteringen 1. januar 2015 fastsatt en inntektsgrense ut fra de opplysningene som da forelå. Både for denne gruppen uføre og for dem som har fått innvilget uførepensjon etter reformen, er det gjennomgående blitt fastsatt en inntektsgrense uten at det har vært tatt høyde for feriepenger. Det vil dermed ikke være samsvar mellom den inntekten som har inngått i inntektsgrensen og den (faktiske) inntekten som framkommer av ligningen. Derfor har SPK og KLP foreslått en forenklet løsning for etteroppgjøret for 2015 som innebærer at en ser bort fra alle feriepenger, både feriepenger opptjent før uførheten og feriepenger som skulle ha vært lagt inn i inntektsgrensen for 2015. SPK og KLP har vist til at det kan bli mange uførepensjonister som har overskredet inntektsgrensen på grunn av feriepenger. Dette vil imidlertid utgjøre små beløp, og det vil etter deres oppfatning være uforholdsmessig administrativt krevende å gå inn i hver eneste sak og vurdere hva som ville vært riktig inntektsgrense for 2015 inkludert feriepenger.

Etter departementets vurdering anses det hensiktsmessig å åpne for en forenklet løsning på feriepengespørsmålet i etteroppgjøret for kalenderåret 2015 av flere grunner. Administrative hensyn taler klart for dette, men også hensynet til den enkelte uføre som kan oppleve et uventet og utilsiktet tilbakebetalingskrav. Departementet viser for øvrig til at problemstillingene rundt feriepenger ikke ble brakt fram som tema før høsten 2015.

Det vises til utkastet til endringsforskrift § 5 nytt sjuende ledd.

4. Nærmere om forslaget til endringsforskrift

Forskriften § 2 inneholder nødvendige definisjoner. Forslaget til endring i § 2 bokstav b) første punktum innebærer en presisering om at inntektsgrensen inkluderer feriepengene. I nytt andre punktum gis det adgang til å fastsette feriepengene til et sjablongmessig tillegg på 1,3 prosent av den inntekten som skal inngå i inntektsgrensen. Det vises til punkt 3.5.1 foran. I ny bokstav e) foreslås det å definere den såkalte "80 prosent-regelen", slik at en kan forenkle omtalen av blant annet lov om Statens pensjonskasse § 29 femte ledd om at uførepensjon ikke utbetales når arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. Det vises til punkt 3.1.

I forskriften § 3 er det gitt bestemmelser om inntekt som ikke skal føre til reduksjon av uførepensjonen. Det følger av § 3a at det skal fastsettes en særskilt inntektsgrense for personer som er i varig tilrettelagt arbeid. I ny § 3b foreslås det å ta inn en bestemmelse om endring av inntektsgrensen for delvis uføre som får høyere inntekt i reststillingen enn reguleringen av grunnbeløpet og stillingsandelen ikke øker. Alle bestemmelser knyttet til inntektsgrensen blir dermed nedfelt samme sted i forskriften, det vil si §§ 3, 3a og 3b. Det vises til punkt 3.4 foran.

Forskriften § 5 har nærmere bestemmelser om etteroppgjør. Forslaget om unntak fra etteroppgjør når den uføre er død, og at etteroppgjør ikke kan utsettes når det er klaget over ligningen, foreslås tatt inn som henholdsvis nytt femte ledd og nytt sjette ledd, jf. punktene 3.2 og 3.3 foran. Som nytt sjuende ledd foreslås det å ta inn en særskilt bestemmelse om etteroppjøret for 2015, som skal gjennomføres høsten 2016. Det vises til punkt 3.5.2 foran, der det foreslås at en ser bort fra feriepengene ved etteroppjøret for 2015.

I ny § 6 foreslås det to bestemmelser om unntak fra 80 prosent-regelen. Første ledd gjelder uføre som i begynnelsen av året ikke har hatt inntekt eller så lav inntekt at uførepensjonen ikke har vært redusert, men som senere får inntekt som overstiger 80 prosent av tidligere inntekt og pensjonen dermed ikke lenger skal utbetales, jf. punkt 3.1.1 foran. I andre ledd foreslås det unntak fra 80 prosent-regelen når delvis uføre med lav uføregrad i kalenderåret har hatt inntekt som overstiger 80 prosent av tidligere inntekt når dette ikke skyldes varig, økt arbeidsevne. Det vises til punkt 3.1.2 foran.

Departementet foreslår at endringene, som for en stor del gjelder etteroppgjør, trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn at forslaget til endringsforskrift ikke vil påvirke de samlede økonomiske og administrative konsekvensene av ny uførepensjonsordning i offentlig sektor nevneverdig.

6. Utkast til endringsforskrift

Forskrift om endring i forskrift om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør

Fastsatt xx. juni 2016 med hjemmel i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 29 sjuende ledd og § 30 tredje ledd, lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 12 sjuende ledd og § 13 tredje ledd og lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 15 sjuende ledd og § 16 tredje ledd.

I

I forskrift 26. november 2014 nr. 1467 om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav d) skal lyde:

«inntektsgrense» som det beløpet årlig inntekt, *inkludert feriepenger*, kan utgjøre før pensjonen skal reduseres, jf. lov om Statens pensjonskasse § 29 første og andre ledd og tilsvarende bestemmelser i de øvrige tjenstepensjonslovene. *Feriepenger kan fastsettes til et beløp svarende til 1,3 prosent av inntekten.*

§ 2 ny bokstav e) skal lyde:

"80 prosent-regelen" som bestemmelsen om at det ikke utbetales uførepensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, jf. lov om Statens pensjonskasse § 29 femte ledd og tilsvarende bestemmelser i de øvrige tjenstepensjonslovene.

Ny § 3 b skal lyde:

Et medlem med gradert uførepensjon kan få fastsatt ny inntektsgrense. Endring av inntektsgrensen forutsetter at medlemmet har hatt en inntektsøkning som er høyere enn reguleringen av grunnbeløpet uten at stillingsprosenten er økt. Medlemmet må selv be om å få endret inntektsgrensen og dokumentere inntektsøkningen.

§ 5 nytt femte ledd skal lyde:

Dersom pensjonisten døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, kan det unnlates å gjennomføre etteroppgjør. Dersom dødsfallet er senere enn det året etteroppgjøret gjelder for, kan tilbakekreving unnlates, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene.

§ 5 nytt sjettede ledd skal lyde:

Etteroppgjør utsettes ikke som følge av klage over ligningen.

§ 5 nytt sjuende ledd skal lyde:

Ved etteroppgjøret for kalenderåret 2015 skal det sees bort fra feriepenger opptjent av den inntekten som inngår i inntektsgrensen.

Ny § 6 skal lyde:

§ 6. Unntak fra 80 prosent-regelen

Første ledd:

Det kan gjøres unntak fra 80 prosent-regelen for person som ikke har hatt inntekt eller som har hatt inntekt under 80 prosent av samlet inntekt før uførhet tidlig i kalenderåret, men som deretter begynner i arbeid med en årlig arbeidsinntekt som overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. Det er et vilkår at dette anses som et enkeltstående arbeidsforsøk og ikke gjentas år etter år. Det kan i så fall gjøres unntak fra 80 prosent-regelen for de månedene tidlig i kalenderåret der den månedlige inntekten sammenhengende ikke har oversteget 1/12 av 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Andre ledd, alternativ a):

Det kan gjøres unntak fra 80 prosent-regelen for person som ikke har uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger, og som har hatt årlig inntekt som overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, og den økte inntekten ikke skyldes varig, økt arbeidsevne. Det kan i så fall gjøres unntak fra 80 prosent-regelen for de månedene der den månedlige inntekten ikke har oversteget 1/12 av 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Andre ledd, alternativ b):

Det kan gjøres unntak fra 80 prosent-regelen for person som ikke har uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger, og som har hatt årlig inntekt som overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, dersom inntekten på årsbasis ikke overstiger inntektsgrensen med mer enn 0,1 G, og den økte inntekten ikke skyldes varig, økt arbeidsevne.

Nåværende § 6 blir § 7.

II

Endringene trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015.

7. Andre innspill som har vært vurdert

I dialogen med tjenestepensjonsleverandørene har det kommet enkelte andre innspill når det gjelder inntektsprøving og etteroppgjør av uførepensjon, som det etter departementets vurdering ikke er aktuelt å følge opp med endringsforslag nå. Departementer ser det likevel som hensiktsmessig at det kort gjøres rede for disse innspillene, slik at alle høringsinstansene eventuelt kan komme med synspunkter.

- Inntektsprøving og etteroppgjør når det utbetales flere inntektsavhengige ytelser samtidig (kombinasjonstilfeller)

I enkelte tilfeller kan den uføre i tillegg til uførepensjonen motta andre ytelser som også er gjenstand for inntektsprøving, men da etter andre regler. Hver av de inntektsavhengige ytelsene har egne regler for hvordan inntektsreduksjonen skal skje. Slike tilfeller kunne oppstå også før uførereformen, og det har sånn sett ikke oppstått noen ny situasjon i den forbindelse. For øvrig er utgangspunktet at hver av ytelsene i kombinasjonstilfeller skal avkortes etter reglene for den enkelte ytelsen, og det skulle etter departementets vurdering ikke være behov for særskilte regler på dette området.

Når det gjelder etteroppgjør i slike kombinasjonstilfeller, er departementet av den oppfatning at andre samtidige ytelser må justeres i lys av etteroppgjøret av uførepensjonen, det vil si ut fra den endelige uførepensjonen som blir fastsatt for foregående kalenderår. Etter vår vurdering følger dette av regelverket generelt, uten at det må gis særskilte regler om det i forskriften. Det kan være hensiktsmessig å uansett avvente eventuelle regelendringer/forenklinger til man får en oversikt over hvor mange saker, og hvor store etteroppgjørbeløp, det gjennomgående dreier seg om. Inntil videre bør saken korrigeres tilbake i tid med påfølgende etterbetaling/innkreving.

- Uføregrad og "utbetalingsgrad"

Med uførereformen er det bestemt at dersom uføretrygd fra folketrygden eller uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning blir redusert for inntekt, skal den uføregraden som pensjonen er innvilget etter, ligge fast. Det vil si at uføretrygden og uførepensjonen i mange tilfeller blir utbetalt etter en lavere grad enn uføregraden. Denne graden omtales som "utbetalingsgrad", uten at begrepet er brukt direkte i aktuelle lovbestemmelser. Det er blant annet påpekt at begrepet heller ikke er nedfelt i samordningsregelverket (lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser med forskrifter).

Departementet har forutsatt at tjenestepensjonsordningene benytter "utbetalingsgraden" i samordningen, det vil si at tjenestepensjonen samordnes med folketrygden i henhold til den uføretrygden som faktisk utbetales, etter at den er redusert for arbeidsinntekt. I motsatt fall vil samordningen bli feil. Problemstillinger knyttet til uføregrad og "utbetalingsgrad" er etter departementets vurdering først og fremst et formelt spørsmål. En oppdatering av samordningsregelverket på dette punkt vil være relativt omfattende, og departementet vil senere komme tilbake til dette.